

A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL JELENTÉSE A NÉPGAZDASÁGI TERV TELJESÍTÉSÉNEK 1950. ÉVI EREDMÉNYEIRŐL

A népgazdaság fejlődését, valamint a dolgozók anyagi és kulturális életszínvonalának emelkedését 1950-ben a következő adatok jellemzik:

Ipar

Az ipar a minisztertanács által időközben felemelt 1950. évi termelési tervét nagymértékben túlteljesítette. Az eredményhez jelentékenyen hozzájárult a gyáriparban bevezetett darabbérrendszer, az év III. negyedében végrehajtott alapbérémelés és normarendezés, valamint az 1950. évi terv sikeres teljesítéséért kialakult szocialista munkaverseny.

Az egész gyáripar 1950-ben tervét 109,6%-ra, ezen belül a nehézipar 110,5%-ra, a könnyűipar 108,8%-ra teljesítette. A gyáripar termelése 1950-ben 1949-hez viszonyítva 35,1%-kal emelkedett, ami az ötéves tervben öt évre előirányzott 86,4%-os emelkedésnek több mint 40%-a. A nehézipar termelése 36,2%-kal, a könnyűiparé 34,9%-kal magasabb az előző évinél.

Az 1950. évi termelési tervet az egyes iparcsoportokban a következőképpen teljesítették:

Iparcsoport	1950. évi terv- teljesítés %-a
Bányászat	106,2
Kohászat	108,4
Gépgyártás	109,8
Erősáramú berendezés	118,4
Gyengeáramú berendezés	111,9
Finommechanika	146,4
Tömegcikk	117,7
Javítóműhelyek	122,3
Villamosenergia	101,9
Építőanyag	105,1
Nehézvegyészet	111,7
Könnyűvegyészet	113,4
<i>Nehézipar összesen</i>	<i>110,5</i>

Iparcsoport	1950. évi terv- teljesítés %-a
Gumi	108,2
Fa	119,9
Papír	106,0

Iparcsoport	1950. évi terv- teljesítés %-a
Nyomda	107,2
Textil	107,8
Bőr- és szőrme	115,5
Ruházat	113,0
Élelmezés	108,4
<i>Könnyűipar összesen</i>	<i>108,8</i>
Gyáripár összesen	109,6

A fontosabb iparcikkek termelése az 1950. évben 1949-hez viszonyítva a következőképpen alakult:

Iparcikk	A termelés 1950-ben 1949 százalékában
Szén	112,0
Vasérc	108,7
Vas- és acél	117,8
Öntvény	141,7
Hengerelt rúdacél	108,1
Hengerelt idomacél	121,2
Alumínium és timföld	115,7
Esztergagépek	195,9
Egyéb forgácsológépek	117,9
Mozdony	112,5
Vasúti teherkocsi	82,2
Vasúti személykocsi	178,1
Tehergépkocsi	261,2
Autóbusz	247,2
Diesel-motor	167,4
Motorkerékpár	126,1
Kerékpár	114,1
Traktor	151,4
Talajművelőgépek	123,1
Villamos forgógépek	149,2
Izzólámpa	119,0
Rádióvevőkészülékek	142,7
Távbeszélőkészülékek	131,6
Varrógép	147,8
Villamosenergia	118,4
Műtrágya	142,1
Gép- és motorolaj	173,4
Világítógáz	103,1
Gépkocsiabroncsköpeny	146,5
Tégla	206,1
Mész	138,1
Cement	144,2
Tűzállóanyag	137,7
Táblaüveg	112,1
Pamutfonal	114,5
Pamutszövet	108,0
Gyapjúfonal	140,8

Iparcikk	A termelés 1950-ben 1949. százalékában
Gyapjúszövet	111,9
Selyemfonal	102,6
Selyemszövet	117,3
Len-, kenderfonal	138,3
Jutafonal	112,3
Len-, kenderszövet	140,5
Selyemharisnya	99,7
Pamutharisnya	116,6
Bőr cipő	147,4
Férfiöltöny	234,4
Női kabát	331,1
Liszt	140,6
Cukor	125,0
Szesz	66,3
Sör	164,7
Cigaretta	85,8
Kolbászfélék	195,1
Tej	127,6
Édesipari készítmények	189,6
Szappan	121,4
Gyufa	120,6

Terven felül 1950. évben jelentős mennyiségű vasércet, mangánércet, földgázt, nyersvasat, nyersacélt, vas-, acél- és fémöntvényt, hengerelt rúd-acélt, kovácsolt acélt, gépi szerszámot, traktort, izzólámpát, rádióvevőkészüléket, műtrágyát, kenőolajat, gépkocsiabroncsköpenyt, téglát, meszet, tűzállóanyagokat, táblaüveget, selyemszövetet, kötöttáru, férfiöltönyt, lisztet, sört, kolbászfélét, szárasztást, stb. gyártottunk.

A tervvel szemben lemaradás mutatkozik a nyersolaj, forgácsoló szerszámgépek, vasúti gőzmozdony, vasúti személykocsi, motorkerékpár, kerékpár, Diesel-motor, nagy villamos-forgógépek, benzin, petróleum, tetőcserép, cementáru, cukor, szesz, keményítő gyártásában.

1950-ben tovább javult az ipari felszerelés kihasználása és fokozódott a gépesítés. A nyersvasgyártásban az érc kihozatal javult és a hasznos kohóter kihasználása több mint 8%-kal emelkedett, a fajlagos kokszfogyasztás 4%-kal csökkent. Az öntödék részbeni gépesítése folytán az öntvényselejt csökkent.

Egyes géptípusokban a sorozatgyártásra való áttérés komoly termelés-emelkedést eredményezett.

A téglagyártásban a gépi beruházások és a Duvanov-féle gyorségetési módszer bevezetése, nagymértékben hozzájárultak a termelés jelentékeny fokozásához.

Az önköltségcsökkentés terén nem használtuk ki kellően a rendelkezésre álló lehetőségeket és ennek következtében az önköltség nem csökkent kielégítő mértékben.

Építőipar

Az építőipar 1950. évben nagyarányú fejlődést mutat. Az építőipar 1950. évi termelési tervét 130,7%-ra, ezen belül a magasépítőipar 138%-ra, a mélyépítőipar 114,4%-ra teljesítette. Az építőipar össztermelése 1950. évben 226,1%-a volt az 1949. évinek. Az építőipari termelés emelkedéséhez hozzájárult az építőipari munkások között mindjobban szélesedő munkaverseny, ami az össz-dolgozók kétharmadát öleli fel, a szovjet Sztahánov-módszerek meghonosítása az építkezés mind jelentősebb területén és a gépesítés fokozása. Ez utóbbira jellemző, hogy az építőiparban használt gépek teljesítménye az év folyamán kétszeresére emelkedett. Az építőiparnak az 1950. évben jelentős mértékben sikerült kiküszöbölni az építkezések idényjellegét. A IV. negyedév termelése a gyakori esőzések ellenére 16,5%-kal volt magasabb a második negyedévinél.

Mezőgazdaság

1950-ben folytatódott a mezőgazdaság tervszerű fejlesztése és jelentékenyen megerősödött a szocialista szektor. Az előző évi 6,7%-kal szemben 1950 végén az ország szántóföld-területének 13,1%-án folyt szocialista gazdálkodás. Ebből 6,1% az állami gazdaságokra, 7,0% a termelészövetkezeti csoportokra jutott.

1950-ben kenyérgabonából 9,2%-kal termeltünk többet, mint 1949-ben. A viszonylag kedvező terméseredményekhez hozzájárult, hogy ebben az évben a nemesített kenyérgabona vetőmagokból 276,1%-kal, műtrágyából 51,5%-kal többet használtak fel, mint 1949-ben. Burgonya, szemes- és szálastakarmány tekintetében a kedvezőtlen időjárás következtében nem értük el az 1949. évi mennyiséget. Cukorrépa- és a kukoricatermésünk a múlt évit valamelyest meghaladta.

Az év folyamán, különösen a szocialista szektorban, tovább nőtt az ipari növények vetésterülete. Míg az egyéni gazdálkodóknál a vetésterületnek 8,8%-a jutott az ipari növényekre, addig a szocialista szektorban ez az arány 12,1%. Jelentős a fonalnövények (gyapot, len, kender) vetésterületének növekedése. A felszabadulás óta a fonalnövények vetésterülete közel háromszorosára emelkedett.

A szocialista szektor fölényét mutatja a holdankénti átlagtermelés alakulása. Az állami gazdaságokban búzában 13%-kal, rozsban 30%-kal; a termelészövetkezetekben búzában 5%-kal, rozsban 16%-kal volt magasabb a holdankénti termés, mint az egyéni gazdaságokban.

1950-ben az öntözött terület 1949-hez képest 19,7%-os emelkedést mutat.

• Az állatállomány növekedése az előző évi növekedés mértékét nem érte el. A magángazdaságok szarvasmarha- és sertésállománya a szárazság

okozta gyenge takarmánytermés következtében az év második felében csökkent.

Az állami gazdaságok területe 1949-hez viszonyítva 53,1%-kal, traktorállománya 160,1%-kal nőtt meg. Az állami gazdaságok állatállományában az emelkedés szarvasmarhánál 11,7%, sertésállományban 305,6%, juhállományban 86,3% és lóállományban 145,1%.

Erőteljesen fejlődtek az év folyamán a termelőszövetkezeti csoportok: területük 2,6-szorosára, állatállományuk 3,5-szörösére emelkedett egy év alatt. A termelőszövetkezetekhez tartozó családok száma az év végén elérte a 90 000-et.

A nehézipar nagyarányú fejlődése lehetővé tette a mezőgazdaság gépesítésének fokozását. A szocialista szektorban a traktorállomány 4468 darabbal növekedett, ebből 1242 az állami gazdaságokra, 3226 a gépállomásokra esett. Emelkedés mutatkozik az egyéb mezőgazdasági gépekkel való ellátottság terén is.

Az 1950. évi őszi vetésterület a tervhez képest, előzetes adatok szerint, némi lemaradást mutat. A kedvező időjárás lehetőségeit felhasználva, a vetési munkák még folynak.

Közlekedés

A vasutak az 1950. évi áruszállítási tervet 101,4%-ra, a személyszállítási tervet 102,0%-ra teljesítették. 1949-hez viszonyítva az emelkedés teherszállítás terén 22,9%, ez az ötéves terv végére előirányzott növekedés 40%-a. A személyszállítás 25,7%-kal magasabb az 1949. évinél.

A teherárúk napi átlagos rakodása 1949-hez viszonyítva 26,5%-kal emelkedett. A fontosabb árucikkeknel az emelkedés a következő: vasárúknál 29,8%, téglánál, cserépnél 44,3%, kő- és kavicsnál 52,3%, mész- és cementnél 60,2%, szénél 13,3%, őrleményeknél 38,7%.

Az átlagos kocsiforduló 5,6 napról 4,7 napra, 16,1%-kal rövidült meg. A teljesített elegytonnakm egységre eső szénfogyasztás 1949-hez képest 3,1%-kal csökkent.

A városi közúti vasutak személyszállítási tervüket 108,9%-ra teljesítették. 1949-hez viszonyítva az emelkedés 12,0%. A városi autóbussz-közlekedés a személyszállítási tervet 104%-ra, a távolsági autóbussz-közlekedés 112,9%-ra teljesítette. 1949-hez viszonyítva a városi autóbussz-közlekedés forgalma 25,1%-kal, a távolsági autóbussz-közlekedés 69,7%-kal emelkedett.

A közhasználatú tehergépkocsik 143,4%-kal több árut szállítottak, mint 1949-ben.

A víziközlekedés folyami teherszállítási tervét 112,3%-ra teljesítette. Az 1949. évhez viszonyítva a folyami forgalom 54,5%-kal emelkedett, személyszállítási tervét 125,3%-ra teljesítette, 28,9%-kal teljesített többet, mint 1949-ben.

Beruházások

Az 1950-ben megvalósított összes népgazdasági beruházások értéke 67,4%-kal meghaladja az 1949. évit. Az 1950. évi — évközben felemelt — beruházási tervet összességében: 112,5%-ra teljesítettük. A szocialista termelés bővítését közvetlenül szolgáló beruházások 55,8%-a a gyáriparra és építőiparra, 13,3%-a a mezőgazdaságra, 26,8%-a a közlekedésre, 4,1%-a a kereskedelemre esett. A gyáriparra fordított beruházásokból 90,4% volt a nehézipari, 9,6% a könnyűipari beruházás.

Az 1950. évi jelentős népgazdasági beruházási munkálatoknak 72%-át üzembe helyezték. Így népgazdaságunk valamennyi ágazatában számos új üzem, épület, gép- és termelő berendezés létesült. Elkészült a Sztálin-híd, a polgári Tisza-híd, a bajai Duna-híd, a Dunavölgyi Timföldgyár, a Szegedi Textilkombinát fonódája, a lőrinci durvahengermű durvahengersora, a gödöllői árammérőgyár és több jelentős üzem.

Tehergépkocsiállományunk 26,4%-kal, vasúti teherkocsiállományunk 16,8%-kal, vasúti személykocsiállományunk 19,5%-kal emelkedett.

175 községet, 108 gépállomást, 65 állami gazdaságot és 47 termelőszövetkezeti csoportot villamosítottunk, 587 községbe újonnan bevezettük a telefont.

Áruforgalom

Az 1950. évi állami nagykereskedelmi forgalom 57,4%-kal haladta meg az 1949. évit. A lakosság fogyasztására kerülő egyes fontosabb cikkek forgalma 1950 IV. negyedévében 1949 azonos időszakához képest a következő emelkedést mutatja: cukor 11,9%, só 35,8%, tej 32,4%, dohány 24,8%, szappan és tisztítószerek 92,9%, lábbelik 62,2%, tűzifa 46,4%, varrógép 72,7%.

A szocialista kiskereskedelem forgalma 170,9%-kal emelkedett 1949. évhez képest. Ezen belül az állami boltok forgalma 190,2%-os, a szövetkezeti boltoké 119,5%-os növekedést mutat. Az állami és szövetkezeti kiskereskedelmi bolthálózat a megelőző évhez képest 100,1%-kal bővült. 1950-ben 4685 állami és 3310 szövetkezeti bolt létesült.

A munkások és tisztviselők számának emelkedése

A munkások és tisztviselők száma 1950-ben 223 100-zal haladta meg az 1949. évi átlagos létszámot. A gyáripárban több mint 100 000-rel, az építőipárban pedig 83 000-rel emelkedett a munkások és tisztviselők száma, ezzel egy év alatt az ötéves terv egész tartamára előirányzott növekedés 40%-a valósult meg.

Az évi munkabérialap növekedése 29,0%-os volt az 1949. évhez viszonyítva. Az építőipárban a növekedés 136,5%, a gyáripárban 37,6%.

Az átlagkeresetek az egész népgazdaságban 16,6%-kal nőttek.

1950-ben a szakmunkás- és segéd munkáshiány különösen a bányászásban, építőiparban, kohászatban és gépgyártásban mutatkozott, bár 1950. évben közel 30 000 ipari tanuló szabadult fel és kapcsolódott be szakmunkásként a termelésbe. Az ipari átképzősök és a szaktanfolyamokon résztvevők száma 133%-kal volt magasabb, mint 1949-ben.

A munka termelékenységének alakulása

Tovább emelkedett a munka termelékenysége. Az 1950. év átlagában a gyáriparban az egy főre eső termelés 20,1%-kal volt magasabb, mint 1949-ben. Ezzel az ötéves terv végére előirányzott növekedés 40%-át értük el egy év alatt. A kohászati iparban 12,3%-kal, a gépgyártásban 22,8%-kal, a textiliparban 11,2%-kal, az élelmezési iparban 47,6%-kal emelkedett a termelékenység egy év alatt.

Szociális és kulturális eredmények

Az 1950. évben jelentékeny eredményeket értünk el a szocialista kultúra minden területén. Az 1950/51. tanév elején az általános és népiskolák, a középiskolák és technikumok, az ipari tanulóiskolák és főiskolák összes beiratkozott hallgatóinak száma 1 411 737 volt, 3,4%-kal több, mint az előző évben és 15,8%-kal magasabb az 1938-as létszámnál. Az általános iskolákban a tankötelesek 96,5%-a beiratkozott. A középiskolák és technikumok hallgatóinak száma 83,3%-kal magasabb, mint 1938-ban. A tanulmányhelyeken foglalkoztatott ipari tanulók száma az év folyamán 73,9%-kal emelkedett. Az egyetemi hallgatók száma a tanév elején 32 790, ez 9037-tel több, mint az előző évben és 21 043-mal több, mint 1938-ban. Ezzel az öt évre előirányzott növekedést egy év alatt 13,6%-kal túlteljesítettük. A műszaki egyetemek és főiskolák hallgatóinak száma az 1938-asnak kilencszerese.

1950-ben a népoktatásra és népművelésre fordított beruházások értéke 100,5%-kal meghaladja az 1949. évit.

A dolgozók kulturális színvonalának emelkedését mutatja, hogy 1950-ben a kiadott könyvek és brossurák példányszáma közel 63 millió, 34,3%-kal több, mint 1949-ben. A napilapok összpéldányszáma 25%-kal haladta meg az 1949. évi számot. Az év folyamán 11,3%-kal emelkedett a mozi látogatók és 13,5%-kal a rádióelőfizetők száma.

1950-ben a kórházi ágyak száma 13,6%-kal volt magasabb, mint 1938-ban. A szociális és egészségügyi célokra fordított beruházások értéke 1950-ben 75,7%-kal volt magasabb, mint 1949-ben. Az év folyamán 5 új rendelőintézet épült, a rendelőintézetek működési ideje 25%-kal emelkedett. A dolgozók egészségének fokozott védelmére 1950-ben 6 tüdőbeteg gondozó és 20 egészségház létesült. 1950-ben a bölcsődék száma 19%-kal, befogadó-

képessége 23%-kal, az óvodák száma 19,4%-kal, befogadóképessége 21%-kal emelkedett.

Részint az ipari dolgozók számának emelkedése, részint a társadalombiztosítás kiterjesztése következtében a társadalombiztosító intézetek taglétszáma egy év alatt 315 000-rel növekedett. Az egy főre eső juttatások összege az év folyamán 13,6%-kal emelkedett. 1950-ben 50.000 dolgozóval több üdült, mint 1949-ben.

A születési arányszám 5%-kal emelkedett, a halálozási arányszám 19,5%-kal csökkent 1938-hoz képest. A csecsemőhalandósági arányszám mintegy 35%-kal volt alacsonyabb, mint 1938-ban.

Nemzeti jövedelem

Az ötéves terv első esztendejében elért gazdasági eredmények visszatükröződnek nemzeti jövedelmünk alakulásában. A nemzeti jövedelem 1950-ben mintegy 20%-kal magasabb, mint 1949-ben és ezzel egy év alatt az ötéves terv végére előirányzott növekedésnek közel egyharmadát valósítottuk meg.

A szocialista szektor fejlődésére mutat, hogy 1950-ben a nemzeti jövedelemnek a szocialista szektorban létrehozott része 58,8%-kal volt magasabb, mint a múlt évben. A szocialista szektorban termelt nemzeti jövedelemnek aránya az egész nemzeti jövedelemhez egy év alatt 53,8%-ról közel 70%-ra nőtt.